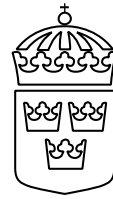

Regeringens skrivelse

2021/22:62

Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen
om tillfälliga smittskyddsåtgärder på
serveringsställen

Skr.
2021/22:62

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 3 november 2021

Morgan Johansson

Matilda Ernkrans
(Socialdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) och lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen sedan deras ikraftträdande. Det redogörs även för att lagarna har varit nödvändiga för det allmänna för att kunna hantera covid-19-pandemin. Vidare redogörs i korthet för vilka stödåtgärder som införts för att mildra de negativa konsekvenserna för de verksamheter och företag som träffats av de begränsningar som införts med stöd av lagarna.

Därefter redovisas Folkhälsomyndighetens bedömning om lagarnas fortsatta giltighet till utgången av januari 2022. Myndigheten bedömer mot bakgrund av att sjukdomen covid-19 är en ny sjukdom där kunskapsläget ständigt går framåt samt på grund av den ökande smittspridningen i Europa att lagarna bör gälla till utgången av januari 2022.

Avslutningsvis redogörs för regeringens bedömning av behovet av lagarnas fortsatta giltighet. Regeringen vidhåller bedömningen att lagarna bör gälla till utgången av januari 2022.

Innehållsförteckning

1	Ärendet och dess beredning	3
2	Flera smittskyddsåtgärder har vidtagits med stöd av lagarna.....	4
2.1	Lagarna gör det möjligt att införa träffsäkra åtgärder	4
2.2	Insatser vidtagna med stöd av covid-19-lagen.....	4
2.3	Insatser vidtagna med stöd av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	8
2.4	Vidtagna stödåtgärder för att mildra de negativa konsekvenserna till följd av restriktionerna.....	10
3	Folkhälsomyndigheten ser fortsatt behov av lagarna till utgången av januari 2022	11
4	Regeringens bedömning av lagarnas giltighetstid.....	11
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 2021	13

Till följd av utbrottet av covid-19-pandemin togs lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) och lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen fram. Lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen trädde i kraft den 1 juli 2020 och covid-19-lagen trädde i kraft den 10 januari 2021. Lagarna är tidsbegränsade och gäller till utgången av januari 2022.

Lagarna ger det allmänna möjlighet att, genom föreskrifter och beslut, vid behov vidta smittskyddsåtgärder på flera områden där trängsel kan uppstå. Det handlar om åtgärder för t.ex. serveringsställen, allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, gym- och sportanläggningar och andra platser för fritids- eller kulturverksamhet som är öppna för allmänheten, handelsplatser, kollektivtrafik och inrikes flygtrafik samt sådana privata sammankomster som genomförs i lokaler, områden eller utrymmen för uthyrning.

Den 12 augusti 2021 beslutade regeringen propositionen Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (prop. 2020/21:219). I propositionen föreslogs att lagarna skulle förlängas med fyra månader, från utgången av september till utgången av januari 2022, för att säkerställa en fortsatt god beredskap för att hantera pandemin.

Den 22 september 2021 antog riksdagen regeringens förslag att förlänga covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen till utgången av januari 2022 (bet. 2021/22:SoU3, rskr. 2021/22:1). Riksdagen tillkännagav samtidigt att regeringen senast den 12 november 2021 ska återkomma till riksdagen med en skrivelse där regeringen redogör för vidtagna åtgärder med anledning av lagarna och sin inställning till lagarnas fortsatta giltighetstid. (bet. 2021/22:SoU3 punkt 1, rskr. 2021/22:1).

Den 15 oktober 2021 fick Folkhälsomyndigheten i uppdrag att analysera behovet av att covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen skulle ha fortsatt giltighet fram till utgången av januari 2022 samt behovet av lagarna under våren 2022, dvs. efter januari 2022 (S2021/06987). Folkhälsomyndigheten lämnade en första redovisning den 27 oktober 2021 genom rapporten Uppdrag att bedöma behovet av fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. En andra redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 3 december 2021.

I den här skrivelsen redogör regeringen för vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av lagarna och regeringens inställning till lagarnas fortsatta giltighetstid. I skrivelsen redogörs också för att lagarna har varit nödvändiga för det allmänna för att kunna hantera covid-19-pandemin. Vidare redogörs det för vilka stödåtgärder som införts för att mildra de negativa konsekvenserna för de verksamheter och företag som träffats av de begränsningar som införts med stöd av lagarna och Folkhälsomyndighetens bedömning av behovet av lagarna framöver.

Genom denna skrivelse anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

2 Flera smittskyddsåtgärder har vidtagits med stöd av lagarna

2.1 Lagarna gör det möjligt att införa träffsäkra åtgärder

Sedan covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen infördes har flera åtgärder vidtagits för att minska smittspridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Lagarna ger regeringen, förvaltningsmyndigheter och kommuner möjlighet att vidta åtgärder för att motverka trängsel eller på annat sätt minska risken för smittspridning i sådana miljöer där människor samlas som normalt inte träffas och där trängsel eller andra nära kontakter kan uppstå. Genom lagarna kan regeringen, och den eller de myndigheter som regeringen bestämmer, införa tvingande begränsningar om andra mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga. De åtgärder som vidtas med stöd av lagarna får inte vara mer ingripande än vad som är nödvändigt. Lagarna gör det möjligt att ta fram regler som inte i onödan hindrar sådan verksamhet som kan genomföras på ett, från smittskyddssynpunkt, säkert sätt. Lagarna ger också en möjlighet att anpassa kraven på smittskyddsåtgärder utifrån det aktuella epidemiologiska läget. På så sätt kan det säkerställas att de åtgärder som vidtas är nödvändiga och proportionerliga i förhållande till syftet att förhindra smittspridning och därigenom skydda människors liv och hälsa.

De åtgärder som har införts med stöd av lagarna har syftat till att minska smittspridningen i offentliga miljöer genom att minska risken för trängsel och förhindra de nya smittkedjor som uppstår när människor samlas som normalt inte träffas och på så sätt bromsa den totala smittspridningen i samhället. Att de åtgärder som vidtagits med stöd av lagarna avsevärt minskat förekomsten av trängsel, folksamlingar och nära kontakter människor emellan står klart.

2.2 Insatser vidtagna med stöd av covid-19-lagen

Med stöd av covid-19-lagen har regeringen beslutat förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen). Förordningen trädde i kraft samma dag som covid-19-lagen, dvs. den 10 januari 2021, och innehöll då bestämmelser om begränsningar för allmänna sammankomster, offentliga tillställningar, gym- och sportanläggningar, badhus, handelsplatser och för privata sammankomster som genomförs i lokaler, områden eller utrymmen för uthyrning.

De begränsningar som har gällt sedan dess för gym- och sportanläggningar, badhus och handelsplatser är att lämpliga åtgärder ska vidtas för att förhindra smittspridning och att verksamheterna så långt som möjligt ska bedrivas på ett sådant sätt att trängsel undviks och att människor kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Detta gjordes genom att begränsa antalet besökare, kunder eller deltagare på ett

sätt som är säkert från smittskyddssynpunkt och införa krav på att utforma verksamhetslokaler, anläggningsområden och utrymmen, på ett sådant sätt att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Verksamhetsansvariga ska även se till att in- och utpassage kan ske på ett sådant sätt att trängsel undviks.

Folkhälsomyndigheten har med stöd av bemyndiganden i covid-19-lagen och begränsningsförordningen meddelat föreskrifter och allmänna råd om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (HSLF-FS 2021:2). De första föreskrifterna trädde i kraft den 10 januari 2021 och avsåg kvadratmeterbegränsningar på gym- och sportanläggningar, badhus och handelsplatser där verksamhetsansvariga skulle beräkna ett maximalt antal besökare genom att se till att varje besökare skulle ha minst 10 kvm av den tillgängliga ytan.

När det gäller allmänna sammankomster, offentliga tillställningar samt sådana privata sammankomster som genomförs i lokaler, områden eller utrymmen för uthyrning har det funnits särskilda deltagarbegränsningar om hur många deltagare som får närvara vid de olika sammankomsterna och tillställningarna. De bestämmelser som gällde inledningsvis i januari 2021 genom begränsningsförordningen innebar att antalet deltagare som huvudregel skulle begränsas till högst åtta när det gällde allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och sådana privata sammankomster som genomförs i lokaler, områden eller utrymmen för uthyrning. Det fanns dock två undantag från bestämmelsen. Det ena undantaget gällde allmänna sammankomster som hölls för religionsutövning med anledning av dödsfall. En sådan sammankomst fick ha högst 20 deltagare. Det andra undantaget innebar att antalet deltagare vid en allmän sammankomst eller offentlig tillställning fick uppgå till högst 300 under förutsättning att varje deltagare anvisades en sittplats med minst en meters avstånd till andra deltagare, och att det i övrigt under sammankomsten eller tillställningen fanns förutsättningar för deltagarna att hålla det avståndet till varandra. Vidare fick två deltagare som var i sällskap med varandra anvisas sittplatser närmare än en meter från varandra.

Med stöd av lagen har även länsstyrelserna haft ett bemyndigade att meddela lokala föreskrifter om deltagarbegränsningar vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Samtliga länsstyrelser har utfärdat sådana föreskrifter som har inneburit en lägre deltagarbegränsning (se t.ex. Länsstyrelsen i Skåne läns föreskrift 12FS 2021:2). Den 1 juni 2021 ändrades bemyndigandet i begränsningsförordningen så att Folkhälsomyndigheten, i stället för länsstyrelserna, fick besluta om sådana lokala föreskrifter inom ett län som innebar avvikelser från de deltagarbegränsningar som framgick av förordningen. Föreskrifterna fick dock inte innebära att allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar inte fick hållas. Bemyndigandet upphävdes den 29 september 2021.

I februari 2021 infördes begränsningar för den långväga kollektivtrafiken i begränsningsförordningen. Begränsningarna, som gällde mellan den 14 februari 2021 och den 15 juli 2021, innebar att den som bedriver eller organiserar kollektivtrafik med buss eller tåg, med en linjestreckning som överstiger 15 mil, skulle se till att antalet passagerare på färdmedel vid sådana resor inte översteg hälften av färdmedlets sittplatser.

Den 11 mars 2021 infördes fler nya bestämmelser i begränsningsförordningen som innebar krav på smittskyddsåtgärder på museer och i konsthallar, nöjesparker, djurparker, temaparker och liknande anläggningar. Vidare infördes ett bemyndigande att en kommun fick meddela föreskrifter om förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen fanns en påtaglig risk för trängsel. Bemyndigandet gällde till den 15 juli 2021 och flera kommuner meddelade sådana föreskrifter inför särskilda arrangemang och högtidshelger. De kommuner som meddelade sådana föreskrifter var Degerfors, Lund, Jönköping, Uppsala, Kungälv, Örnsköldsvik, Upplands-Bro, Mora och Överkalix. Den 11 mars 2021 justerades också bestämmelsen om privata sammankomster som genomförs i lokaler, områden eller utrymmen för uthyrning på sådant sätt att om sammankomsten var en begravningsceremoni så gällde inte deltagarbegränsningen om högst åtta personer. Till följd av dessa ändringar i begränsningsförordningen meddelade Folkhälsomyndigheten under mars 2021 skärpta föreskrifter genom att ett maximalt antal om 500 besökare infördes på gym- och sportanläggningar, badhus och handelsplatser och även en ny reglering för museer, konsthallar, nöjesparker, djurparker och temaparker (HSLF-FS 2021:23, i kraft den 6 mars 2021). Vidare utvidgades föreskriften om kvadratmeterbegränsningen per person till att omfatta museer och konsthallar. När det gäller nöjesparker, djurparker, temaparker eller liknande anläggningar infördes en särskild beräkningsregel för kvadratmeterbegränsningen, där en besökare skulle ha minst 20 kvm av den tillgängliga ytan (HSLF-FS 2021:25, i kraft den 25 mars 2021).

Mot bakgrund av ett bättre epidemiologiskt läge justerades regleringen för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar i begränsningsförordningen den 1 juni 2021 på ett sådant sätt att bestämmelserna tog större hänsyn till om sammankomsten eller tillställningen anordnades inomhus eller utomhus och om deltagarna anvisades en sittplats eller inte. Detta innebar en ökad träffsäkerhet i bestämmelserna och att fler deltagare tilläts på allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Om sammankomsten eller tillställningen anordnades inomhus var åtta deltagare tillåtna, och om deltagarna anvisades en sittplats var antalet tillåtna deltagare 50. Om sammankomsten eller tillställningen anordnades utomhus, fick antalet uppgå till 100 deltagare, och om deltagarna anvisades en sittplats fick det i stället vara 500 deltagare. Det infördes också en särskild reglering för idrottstävlingar utomhus i form av motionslopp eller liknande. Där fick högst 150 idrottsutövare sammanlagt befinna sig i start-, tävlings- och målområdet. När det gällde en allmän sammankomst som hölls för religionsutövning med anledning av dödsfall gällde att sammankomsten alltid fick ha 20 deltagare. Det infördes också ytterligare krav på smittskyddsåtgärder på sammankomster och tillställningar, vilka innebar att anordnaren skulle utforma lokaler, områden och utrymmen på ett sådant sätt att trängsel undviks, se till att deltagare kunde hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra och se till att in- och utpassage till lokaler, områden och utrymmen som anordnaren disponerar kunde ske på ett sådant sätt att trängsel undveks.

I samband med ändringarna i begränsningsförordningen i juni 2021 meddelade Folkhälsomyndigheten nya föreskrifter för verksamheter som innebar en differentiering i regleringen beroende på om verksamheten var

utom- eller inomhus (HSLF-FS 2021:38, i kraft den 1 juni 2021). De tidigare bestämmelserna om ett maximalt antal på 500 besökare för verksamheter ändrades också på sådant sätt att de verksamheter vars totala maximala antal översteg 500 besökare behövde göra en särskild riskbedömning och vidta särskilda riskåtgärder för att minska risken för trängsel (HSLF-FS 2021:48, i kraft den 1 juni 2021). Hur många deltagare som respektive verksamhet i praktiken kunde ta emot bestämdes därför av deltagartaken i förordningen och de smittskyddsåtgärder som meddelades i Folkhälsomyndighetens föreskrifter samt av anordnarens förutsättningar, t.ex. lokalens eller utrymmets storlek.

För att få en ökad träffsäkerhet i begränsningarna infördes även särregleringar i begränsningsförordningen för marknader och stadigvarande tivolinöjen, vilket innebar att de lyftes ur regleringen för offentliga tillställningar och i stället reglerades som handelsplatser respektive nöjesparker från och med den 1 juni 2021. Av detta följde att Folkhälsomyndigheten justerade sina föreskrifter när det gällde antal kvadratmeter per person (HSLF-FS 2021:49, i kraft den 2 juni 2021).

Den 1 juli 2021 infördes en möjlighet i begränsningsförordningen att använda sig av sektioner vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar för att kunna öka antalet deltagare. Detta innebar att om anordnaren delade upp den lokal, det område eller utrymme där sammankomsten eller tillställningen hölls i sektioner så att deltagare från olika sektioner inte kom i kontakt med varandra, så gällde deltagarbegränsningen för varje sektion. Därtill höjdes deltagarbegränsningarna för samtliga allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. För de sammankomster eller tillställningar som anordnades inomhus blev det tillåtet med 50 deltagare och för de fall där deltagarna anvisades en sittplats var antalet tillåtna deltagare 300. Om sammankomsten eller tillställningen anordnades utomhus, fick antalet uppgå till 600 deltagare, och om deltagarna anvisades en sittplats fick det i stället vara 3 000 deltagare. När det gällde sådana privata sammankomster som genomförs i lokaler, områden eller utrymmen för uthyrning höjdes antalet tillåtna deltagare från åtta till 50. För idrottstävlingar utomhus i form av motionslopp eller liknande höjdes antalet tillåtna idrottsutövare till 900 som samtidigt fick befinna sig i start- och målområdet. Bestämmelsen utvidgades även till att omfatta andra idrottstävlingar utomhus som allmänheten kunde delta i som utövare och som huvudsakligen genomfördes i eller på vatten, i skog och mark eller på väg. Det infördes även en särreglering för demonstrationer utomhus som innebar att ett ännu större antal deltagare tilläts på sådana sammankomster (1 800 deltagare). Även mässor lyftes ur regleringen för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar för att i stället regleras mer träffsäkert. I samband med detta justerade Folkhälsomyndigheten sina föreskrifter för nöjesparker, djurparker, temaparker eller liknande anläggningar genom att stadigvarande tivolinöjen inkluderades. Föreskrifterna justerades även för mässorna med anledning av den nya regleringen i begränsningsförordningen. Därutöver infördes nya bestämmelser till följd av möjligheten till sektionering på allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Även bestämmelserna kopplade till motionslopp eller liknande justerades (HSLF-FS 2021:57, i kraft den 1 juli 2021).

Den 15 juli 2021 upphävde Folkhälsomyndigheten föreskrifterna om antalet kvadratmeter per person för verksamheter. När det gällde allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med anvisad sittplats inom- och utomhus ändrades föreskrifterna på sådant sätt att den tillåtna storleken på sällskap höjdes från fyra till åtta personer (HSLF-FS 2021:61, i kraft den 15 juli 2021).

Den 29 september 2021 tog regeringen bort samtliga fasta deltagartak för allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och sådana privata sammankomster som genomförs i lokaler, områden eller utrymmen för uthyrning. Även bemyndigandet till Folkhälsomyndigheten om att sänka deltagarbegränsningarna inom ett län togs bort. Folkhälsomyndigheten upphävde även samtliga av sina föreskrifter och allmänna råd om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (HSLF-FS 2021:67, i kraft den 29 september 2021).

Enligt nuvarande bestämmelser i begränsningsförordningen ska den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning begränsa antalet deltagare på ett sätt som är säkert från smittskyddssynpunkt. Lokalerna m.m. ska utformas så att trängsel undviks och deltagare ska kunna hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Även in- och utpassage ska kunna ske på ett sådant sätt att trängsel undviks. Liknande bestämmelser gäller för fritids- och kulturverksamhet, handelsplatser och platser för privata sammankomster. Vidare får Folkhälsomyndighetens även fortsättningsvis meddela föreskrifter om vissa smittskyddsåtgärder.

Av covid-19-lagen följer att länsstyrelserna utövar tillsyn utifrån de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Länsstyrelsernas tillsyn har bl.a. bedrivits genom riktade tillsynsbesök hos aktörer inom respektive län och myndigheten har även bistått länets aktörer genom kommunikation och information angående de gällande begränsningarna. Regeringen har tilldelat länsstyrelserna cirka 175 miljoner kronor under 2021 för tillsyn utifrån de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

2.3 Insatser vidtagna med stöd av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska den som driver ett serveringsställe ansvara för att lokaler och tillhörande områden utomhus som besökare har tillträde till är utformade så att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Därtill ska verksamheten i övrigt organiseras så att smittspridning bland besökare så långt som möjligt förhindras och rutiner ska finnas för hur smittspridning bland besökare kan förhindras.

Regeringen har med stöd av lagen beslutat förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2020. I förordningen bemyndigar regeringen Folkhälsomyndigheten att meddela föreskrifter om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och föreskrifter om serveringsställets öppettider.

Av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen följer att det är den kommunala nämnd som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet som ansvarar för tillsynen av lagen och anslutande föreskrifter. Länsstyrelserna ska vidare ge råd, stöd och vägledning till kommunerna inom respektive län, och det arbetet samordnas av länsstyrelsen i Stockholm. Regeringen har hittills sedan 2020 tilldelat kommunerna 210 miljoner kronor för tillsyn enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, och regionerna har tilldelats 11 miljoner kronor för att vid behov bistå kommunerna med smittskyddskompetens. Länsstyrelserna har tilldelats ca 4 miljoner kronor under 2020 och 2021 för att ge länets kommuner stöd, råd och vägledning i tillsynen över serveringsställen.

Med stöd av förordningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen har Folkhälsomyndigheten bemyndigats att meddela föreskrifter om smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Detta har myndigheten gjort genom sina föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (HSLF-FS 2020:37, i kraft den 7 juli 2020). Den 29 juni 2020 meddelade Folkhälsomyndigheten föreskrifter om att den som driver ett serveringsställe skulle vidta lämpliga åtgärder för att trängsel skulle kunna undvikas på de inom- och utomhusytor som besökare hade tillträde till och att servering av mat och dryck på serveringsställen endast fick ske till sittande personer. Därtill meddelade Folkhälsomyndigheten föreskrifter om att den som driver ett serveringsställe skulle erbjuda besökare möjlighet att tvätta händerna med tvål och vatten eller erbjuda handsprit samt informera om hur besökare kunde minska risken för smittspridning.

I oktober 2020 infördes nya allmänna råd till föreskrifterna om att lämpliga åtgärder för att undvika trängsel t.ex. kunde vara att begränsa det totala antalet besökare, och en ny bestämmelse om att när konserter, idrottsevenemang och liknande verksamheter anordnas på eller invid ett serveringsställe skulle den som driver serveringsstället organisera verksamheten så att besökare sitter ned. Vidare framgick av föreskrifterna att sällskap skulle kunna hålla en meters avstånd till andra sällskap och antalet besökare i varje sällskap fick vara maximalt åtta personer (HSLF-FS 2020:70, i kraft den 3 november 2020). Bestämmelsen om antalet tillåtna personer i ett sällskap på serveringsställen sänktes i slutet av december 2020 till maximalt fyra personer (HSLF-FS 2020:37, i kraft den 24 december 2020).

Den 1 mars 2021 meddelade Folkhälsomyndigheten nya föreskrifter som innebar att på serveringsställen som utgör en del av en handelsplats fick antalet besökare i ett och samma sällskap endast uppgå till en person. Vidare meddelades föreskrifter om att den som driver ett serveringsställe skulle hålla stängt för förtäring på stället mellan klockan 20.30 och klockan 05.00 (HSLF-FS 2021:22, i kraft den 1 mars 2021). Bestämmelsernas giltighetstid förlängdes därefter några gånger (HSLF-FS 2021:29, i kraft den 12 april 2021, HSLF-FS 2021:34, i kraft den 3 maj 2021 och HSLF-FS 2021:40, i kraft den 17 maj 2021). Bestämmelsen om att sällskap på ett serveringsställe som utgör en del av en handelsplats endast får vara en person upphävdes den 31 maj 2021 och samtidigt justerades även öppettiderna för serveringsställen med betydelsen att de

behövde vara stängda för förtäring kl. 22.30–05.00 (HSLF-FS 2021:46, i kraft den 1 juni 2021).

Till följd av ett bättre epidemiologiskt läge ändrades Folkhälsomyndighetens föreskrifter den 1 juli 2021 på sådant sätt att storleken på sällskap som sitter inomhus höjdes från maximalt fyra personer i ett sällskap till maximalt åtta personer och när det gällde sällskap utomhus togs föreskrifterna om storleken på sällskap bort helt (HSLF-FS 2021:56, i kraft den 1 juli 2021).

Den 29 september 2021 upphävdes Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen i sin helhet (HSLF-FS 2020:68, i kraft den 29 september 2021).

Enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ansvarar den som driver ett serveringsställe för att serveringsställets lokaler m.m. är utformade så att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra, att verksamheten organiseras så att smittspridning förhindras och att det finns rutiner för hur smittspridning förhindras. Enligt förordningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen får Folkhälsomyndigheten fortsatt meddela föreskrifter om vissa smittskyddsåtgärder.

2.4 Vidtagna stödåtgärder för att mildra de negativa konsekvenserna till följd av restriktionerna

Som redogörs för i propositionen Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (prop. 2020/21:219) har de restriktioner som har införts för att minska spridningen av sjukdomen covid-19 med stöd av lagarna medfört att företag och verksamhetsutövare drabbats ekonomiskt då deras verksamheter delvis eller helt har begränsats. Regeringen har därför infört flera olika typer av ekonomiska stöd för att mildra de negativa ekonomiska konsekvenserna för företagen och verksamhetsutövarna, t.ex. stödet vid korttidsarbete, omställningsstödet och omsättningsstödet till enskilda näringsidkare. Inom områdena kultur, idrott och kollektivtrafik har särskilda riktade stöd inrättats för att ersätta intäktsbortfall som t.ex. förordningen (2020:246) om statligt stöd för kulturevenemang som har ställts in eller skjutits upp med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19.

En fortsatt giltighetstid för lagarna innebär dock inte per automatik att restriktioner kommer att kvarstå eller återinföras, utan det handlar om att fortsatt ha beredskap. Vid ett eventuellt läge där mer långtgående begränsningar åter kan behöva införas, vilket kan leda till att företag och verksamhetsutövare drabbas ekonomiskt, kan frågan om vissa ersättningsstöd aktualiseras och övervägas på nytt inom ramen för ordinarie budgetrutiner.

3 Folkhälsomyndigheten ser fortsatt behov av lagarna till utgången av januari 2022

Den 15 oktober 2021 beslutade regeringen att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att analysera behovet av att covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen skulle ha fortsatt giltighet fram till utgången av januari 2022 samt behovet av lagarna under våren 2022, dvs. efter januari 2022 (S2021/06987). Myndighetens bedömningar ska enligt uppdraget ta sin utgångspunkt i att säkerställa ett effektivt nationellt smittskydd mot det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Myndigheten ska även redogöra för vilka eventuella smittskyddsåtgärder som myndigheten har vidtagit med stöd av lagarna. Enligt uppdraget ska Folkhälsomyndigheten lämna en första redovisning senast den 27 oktober 2021 med sin bedömning av behovet av lagarna till utgången av januari 2022 och en andra redovisning senast den 3 december 2021 av sin bedömning av behovet av lagarna efter januari 2022.

Den 27 oktober 2021 överlämnade Folkhälsomyndigheten rapporten Uppdrag att bedöma behovet av fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. I rapporten framgår det att myndigheten bedömer att det inte finns ett överhängande behov av lagarna, men att myndigheten trots allt bedömer att lagarna fortsatt bör gälla till utgången av januari 2022. Folkhälsomyndighetens bedömning görs mot bakgrund av att covid-19 är en ny sjukdom där kunskapsläget löpande går framåt samt att smittspridningen i nuläget ökar runtom Europa och därför kan myndigheten inte utesluta att det vid ett försämrat smittskyddsläge kan komma att behöva vidtas smittskyddsåtgärder med stöd av lagarna.

Folkhälsomyndigheten har vid genomförandet av uppdraget samverkat och haft dialog med Socialstyrelsen, länsstyrelsen i Stockholm län, länsstyrelsen i Dalarnas län och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Instanserna bedömer att såväl covid-19-lagen som lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen behövs till och med den 31 januari 2022. Särskilda synpunkter framfördes av länsstyrelserna och SKR om behovet av beredskap i form av personal och resurser i händelse av att smittskyddsåtgärder skulle behöva återinföras.

4 Regeringens bedömning av lagarnas giltighetstid

Regeringen bedömer fortsatt att covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen bör gälla till utgången av januari 2022. Pandemin pågår fortfarande och i vissa delar av Europa ökar nu smittspridningen. Det finns en fortsatt risk för ökad smittspridning i Sverige, främst i form av nationella och regionala klusterutbrott och i ovaccinerade grupper (Folkhälsomyndighetens rapport Risk för ökad smittspridning och nationella och regionala klusterutbrott under hösten

och vintern 2021, S2021/05258). Regeringen vidhåller därför den bedömning som gjordes i propositionen Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (prop. 2020/21:219).

Erfarenheterna visar att det epidemiologiska läget snabbt kan förändras, vilket kan göra det nödvändigt att återinföra åtgärder med kort varsel för att minska smittspridningen. Om sådana åtgärder försenas kan det leda till ytterligare smittspridning, med ökad belastning på sjukvården och fler dödsfall som följd. En fortsatt god beredskap behövs för att det ska vara möjligt att sätta in träffsäkra åtgärder för att bekämpa covid-19. Covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen är viktiga verktyg för regeringen och berörda myndigheter för att kunna vidta effektiva och ändamålsenliga smittskyddsåtgärder. Lagarna gör det möjligt att ta fram regler som inte i onödan hindrar sådan verksamhet som kan genomföras på ett, från smittskyddssynpunkt, säkert sätt. Lagarna ger också en möjlighet att anpassa utformningen på smittskyddsåtgärder både utifrån det aktuella epidemiologiska läget och verksamhetens art. På så sätt kan det säkerställas att de åtgärder som vidtas inte är mer ingripande än absolut nödvändigt och proportionerliga i förhållande till syftet att förhindra smittspridning och därigenom skydda människors liv och hälsa.

En promemoria har tagits fram inom Regeringskansliet med förslag om hur vaccinationsbevis kan vara en smittskyddsåtgärd för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar (promemorian Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd, S2021/06359). Förslagen har stöd i covid-19-lagen och utgör ett underlag i syfte att ha beredskap för det fall det epidemiologiska läget är sådant att vaccinationsbevis kan behöva användas som en smittskyddsåtgärd som ett alternativ till att vissa eventuella deltagarbegränsningar återinförs, t.ex. för större arrangemang. Promemorian har remitterats och frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I promemorian Fortsatt beredskap genom förlängd giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (S2021/06915) föreslås att lagarna ska förlängas till utgången av maj 2022. Promemorian har remitterats och frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 2021

Närvarande: Statsrådet Johansson, ordförande, och statsråden Baylan, Linde, Dahlgren, Ernkrans, Lindhagen, Nordmark

Föredragande: statsrådet Ernkrans

Regeringen beslutar skrivelse Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen